

Nr 408.

Av herrar **Johansson** i Stockholm och **Karlsson** i Stuvsta, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 73, med förslag till familjebidragsförordning.*

I det föreliggande förslaget, som i förhållande till den s. k. fredsfamiljebidragsförordningen innehåller en del ganska betydande förbättringar, har en gränsskillnad gjorts i vissa avseenden mellan värnpliktiga, som fullgöra första tjänstgöring, och övriga värnpliktiga. Detta gäller framför allt beträffande bostadsbidrag och näringsbidrag. I förslaget 9 §, som berör bostadsbidrag, föreskrives sålunda i dess 1 mom. att värnpliktig som sammanbor med familjemedlem äger rätt till bostadsbidrag för bestridande av kostnaderna för den värnpliktiges och familjemedlemmens bostad. Denna rätt tillkommer sålunda samtliga värnpliktiga. Beträffande andra fall än dem, som därvidlag avses, anföres i paragrafens 2 mom., att bostadsbidrag må beviljas endast i den mån den värnpliktige eljest skulle nödgas avstå från bostad och avståndet för honom skulle medföra betydande ekonomisk olägenhet eller han vid uttryckningen icke skulle hava tillgång till lämplig bostad samt avsaknaden härav skulle för honom medföra avsevärda svårigheter.

Denna sistnämnda föreskrift avser s. k. ungarlsbostad. Från föreskriften i fråga äro de värnpliktiga undantagna, som fullgöra första tjänstgöring. Endast efter särskilt medgivande från tillsynsmyndigheten kan bostadsbidrag utgå till berörda värnpliktiga.

Ett liknande undantag har stadgats beträffande rätten att erhålla bostadsbidrag för flyttningskostnader. Även därvidlag är tillsynsmyndighetens särskilda medgivande erforderligt för värnpliktig som fullgör första tjänstgöring.

Vidare föreskrives i 12 § 3 mom. sista stycket, att i fråga om värnpliktig, som fullgör första tjänstgöring, må vid bestämmandet av bostadsbidrag hänsyn icke tagas till större bostadskostnad än som svarar mot hyran å orten för bostad om ett rum och kök, där ej i särskilt fall tillsynsmyndigheten medger, att bostadsbidraget bestämmes med hänsyn till hyran å orten för bostad om två rum och kök.

Slutligen föreskrives beträffande näringsbidrag, att sådant icke må utan tillsynsmyndighetens medgivande utgå till värnpliktig som fullgör första tjänstgöring.

Dessa restriktiva föreskrifter beträffande värnpliktiga som fullgöra första

tjänstgöring synas oss vara fullständigt omotiverade. Det har enligt vår mening icke anförts några bärande skäl för åtgärden att ställa de yngsta värnpliktiga i en sämre ställning än de övriga värnpliktiga. Tvärtom har föredragande departementschefen i polemik mot statskontoret anført synnerligen starka argument för ett fullständigt jämställande av de till första tjänstgöring inkallade värnpliktiga med övriga. Statskontoret hade ställt sig avvisande till en förbättring av fredsfamiljebidragen. Dess argument var, att fredsbestämmelserna äro avsedda för unga män, som med få undantag icke före inryckningen lyckats komma upp i högre inkomster och som dessutom på förhand ägde kännedom om värnpliktstjänstgöringen. Gentemot detta anför departementschefen, att värnpliktiga med försörjningsplikt tidigare under vissa förutsättningar kunde erhålla befrielse från värnpliktens fullgörande i fredstid vilket numera icke är fallet. Samtidigt har tjänstgöringstiden avsevärt förlängts och för huvuddelen av de värnpliktiga mer än fördubblats. Departementschefen åberopar sig dessutom på arbetsmarknadscommissionen, som i sammanhanget erinrat om den ökade giftermålsfrekvensen bland värnpliktiga som fullgöra sin första tjänstgöring, och slutar med ett betonande av att de av statskontoret åberopade skälen därför icke numera torde kunna anses äga samma styrka som tidigare.

Det kommer därför som en överraskning, att departementschefen i omedelbart sammanhang med raserandet av statskontorets argumentation utan närmare motivering förklarar, att »å andra sidan dessa yngre värnpliktiga icke i alla avseenden böra likställas med övriga värnpliktiga». Oss synes det orimligt, att en till första tjänstgöring inkallad värnpliktig med försörjningsplikt ställes i ett restriktivare läge beträffande möjligheterna till tryggad existens för hans familj än övriga värnpliktiga. Man har rätt att ställa frågan varför en sådan värnpliktig exempelvis skall få åtnöjas med ett bostadsbidrag som högst motsvarar kostnaden för en enrumslägenhet och vara beroende av tillsynsmyndighetens medgivande för att erhålla bostadsbidrag högst motsvarande kostnaden för två rum och kök, medan motsvarande restriktioner icke existera för övriga värnpliktiga. Eller varför skall en sådan värnpliktig till skillnad från övriga vara beroende av tillsynsmyndighetens medgivande för att erhålla näringsbidrag?

Såvitt vi kunna se finns det inget sakligt berättigat i upprätthållandet av här påtalade särställning för de värnpliktiga som fullgöra första tjänstgöring. I detta sammanhang vilja vi erinra om att Landsorganisationen i sitt yttrande över arbetsmarknadscommissionens förslag anført liknande synpunkter i det den ifrågasätter om den restriktiva behandlingen av berörda värnpliktiga är »sakligt betingad». Även försvarsväsendets personalnämnd har anført betänkligheter i visst avseende beträffande undantagsställningen för de yngsta värnpliktiga.

Beträffande förslaget i vad det rör bestridandet av kostnaderna för familjebidragen vilja vi bestämt vända oss emot att kommunerna skola bidra till desamma. Det måste betraktas som en orimlighet att kommunerna skola delta i finansieringen av utgifter för rent statliga ändamål. Motiveringen för denna anordning är av principiell natur. Man räknar tydligen med att kommunerna, därest de åläggas bidragsskyldighet, skola bli mera restriktiva vid beviljandet av familjebidrag, än vad eljest skulle bli fallet.

Vi kunna i detta sammanhang instämma med Svenska stadsförbundets styrelse, då den i sitt yttrande förklarar, att »vad arbetsmarknadskommissionen härvidlag i sin förevarande skrivelse betecknat som principiella skäl, skulle styrelsen snarare vilja kalla en obegriplig fördom». För egen del vilja vi tillägga, att det måste betecknas som ett underkännande av de kommunala förtroendemännens omdömesförmåga och ansvarskänsla, då man förutsätter att de icke, utan att kommunerna göras ekonomiskt beroende, skola på ett riktigt sätt fullgöra sina plikter med hänsyn till familjebidragsförordningens tillämpning.

Med hänvisning till vad ovan anförts vilja vi hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 73 med förslag till familjebidragsförordning måtte besluta, att värnpliktiga som fullgöra första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) i fråga om de i nämnda proposition föreslagna förmånerna måtte helt jämsställas med övriga värnpliktiga, samt att kommunerna helt befrias från bidragsskyldighet till kostnaderna för familjebidragen i annan mån än bestridandet av kostnaderna för familjebidragsnämndernas administrativa verksamhet.

Dessutom anhålles att vederbörande utskott måtte vidtaga den förändringen i det framlagda förslaget till förordning som betingas av vad som här föreslagits.

Stockholm den 1 mars 1946.

Gustav Johansson.

Erik Karlsson.
